Kazetaritzan lizentziaduna eta Andrak aldizkariko barriemoile izandako Itziar Ziga (Errenteria, 1974) Bartzelonan bizi izan zen 2000-2009 artean, ordutik hiru lan idatzi ditu: *Devenir perra* (Melusina, 2009), *Un zulo propio* (Melusina, 2009) eta *Sexual Herria* (Txalaparta, 2011). Bizi osoan aktibista feminista, hori du atxikimen eta pasio politiko nagusi. *Facebook*-ik ez badu ere, horrek azken liburuko azala zentsuratu dio, *"egia bat azaltzen du, jasaten ez dutena: ez dudala ezkutatu gura... benetako eszena lesbikoa dela, ez gizon heteroentzako porno-lesbiko faltsua e.a. Adi egon! Saldutako krisialdi honetan kapitalismoak halakoak baliatuko dituelako barriro heterosexismoa bultzatu, andrak etxean sarrarazi, gizarte otxandu eta etxekotura itzultzeko".*

Itziar Ziga

Argi, zuzen eta egiati!

Testua: **I. Sagarminaga** / Argazkia: **Argazki Press**

—*Sexual Herria*-n gaietako, asmoetako batzuk dira euskaldunak "berputifikatzea eta bersexualizatzea". Zerk bultzatuta idatzi duzu horren gainean?

—Neure interes propioetatik, hemen zein beste edonon, neuk faltan bota ditzakedanetatik abiatzen da behar hori; sexu-askatasunean moral katolikoak eta moral burgesak min handia egin digula uste dudalako. Bartzelonako sexu-erbestealditik itzuli nintzenean, sexu-erbestea deritzot, sexubizitza askotarikoaren, osoagoaren, askeagoaren eta dibertigarriagoaren bila, nire iritziz, euskaldun askok hartzen dugulako bide hori; zelanbait herriaren (inguru txikiago baten) errepresio-kontroletik ihesi. Eremu txiki horietan, garrantzi handiegia emoten zaiolako gutaz esango dutenari, autokontrol kolektiboari. Itzultzean, Txalapartako Mikel Sotok liburua idazteko proposatu zidan, eta aholkatu ahalik eta arinen idaztea, kontrastea ez galtzeko; han bizitako sexu-esperientzia kolektibo eta pertsonal zelanbait zabalago, osoago, nabarmenagoa, ez horren jainkojalea, ez hain neurritsuaren sentsazioa gal ez nezan.

"Ez gara beti hain sexu-zuhurrak, moja edo jainkojale izan... "

—Hemen ez dela sarri larrutan egiten topikoak zer du topikotik, zer egiatik?

—Ergelkeria izan liteke galdera, baina neuk oso gogoko dut kaikukerietatik edo garrantzi bakotzat jotzen diren kontuetatik abiatuta idaztea, garrantzizkotzat jotzen dena tranpa izan ohi delako, hau da, inportantetzat hartzen diren diskurtsoak beti interes hegemonikoenetatik abiatzen direlako... Neu lako emakume feminista, lesbiana, ezker-muturrekoak ez duelako horien baitan bere burua irudikatzen, horregatik dut gogoko kontu "hutsaletatik edo ergeletatik" abiatuz idaztea; eta oraingoan topiko, galdera edo dena delako horretatik tira egin dut; egia esan, azkenean, ez dut baieztapenik eskaintzen, ezta gezurtatzen ere. Gehien interesatzen zaidan ekarpenetako bat Francis Diezek (Doctor Deseo) egin zidan, hau da: inork ez du behar besteko landa-lanik egin beste edonon hemen baino larrua gehiagotan jotzen dela egia ala gezurra dela egiaztatzeko. Beraz, hori baino, gure sexualitatea zelakoa den aztertzeko gogoa izan dut, geure burua zelan dakusagun jakitea. Desioa, lizuntasuna, haragi-nahia, are gehiago maitasun-estimu adierazpenak publikoki ez adieraztea eta sexu-zuhurtzia gure idiosinkrasiaren, izaeraren edo herri-nortasunaren parte direla onartzera eroan gaitu askotan eremu publikoen eta pribatuen arteko banaketa latzak. Edozelan ere, ez genuke lar interesgarria, dibertigarria edota askatzailea ez den nortasun kontu bati atxiki beharrik... Gainera, nortasuna guztiz aldakorra, mugikorra, bernegoziagarria da, eraiki daitekeena, eta uste dut, estrategiakoa dela horren gainean berba egitea, zuretzat eta kolektiboki onuragarria delakoan egiten duzunean. Bestalde, neure zelanbaiteko "tesia"-ri ez diot ildo

arrazional, historiko, antropologiko edo soziologikotik heldu, sorginkeriaren eta xarmaren haritik baino. Tesia-edo hau da: dominazio, kolonizazio katolikoa edo horrek eragindako trauma izan da sexu mailan ezkutarazi gaituena. Hori argudiatzeko-edo, gure sorginen historia berreskuratu dut. Sorgin-ehizari sortzezko feminizidioa deritzot nik; oro har, kristandade osoan emon zena. Beste gai batzuen inguruan egin diren ikerketak baino azterketa gitxiago egin dira gai horren gainean, eta sorgin-ehizak, nire ustez, oinarritzat jo diren beste gai horiek baino pisu handiagoa eduki zuen gaur egungo mundua eraikitzeko funtsak ezarri zituztenean, zentzu misogino, heterozentriko, kapitalista, dominatzaile, autoritarioaren ikuspegitik egin zutelako. Modernitatearen tranpa asko, azpikeriaz, sorgin-ehizan ezarri zituzten. Eta hori aztertzeari ez diote garrantzi nahikorik emon, oro har, emakumeei eragin zielako. Kontuan hartu heldu zaizkigun lekukotza bakarrak sorginen torturatzaile-hiltzaileenak direla, Inkisizioarenak; halere, testigantza horietatik antzeman dezakezu sexualitatea beste modu batera bizi zutela garai haietan, emakumezkook bestelako botere soziala genuela, eta antisorgailu, ugalkortasun zein sexu-plazerean gure gorputzaren bestelako kontrola genuela. Oso gogoko dut etsaiaren ispiluan neure buruari begiratzea, gure etsaiek askotan buru-argitasun harrigarriagaz arbuiatzen gaituztelako; hainbeste gorrotatzen gaituztenez eurentzat hain gaitzesgarria dena sarri guretzat baikorra izaten delako. Zentzu horretan gutaz, euskal emakumeez, euskaldunez, herri legez eskaini dituzten argazkiak oso interesgarriak dira, berbarako: Lapurdin ehunka sorgin akatu zituen Pierre Lancre inkisidoreak euskal emakumeez esan zituenak txundigarriak dira, libreak ginela, sagar asko jaten genituelako denak ginela Eva, beraz sorginak! e.a.; edota bai hark eta baita Aymeric Picaud-ek ere sexu kontuetan oso askeak ginela zioten, eurek hori guztia gaitzetsiz, noski! Hori irakurri eta diot: aikor! Ez gara beti hain sexu-zuhurrak, moja edo jainkojale izan... Beraz, gure sorginak berreskuratu ditut, eta eurek egiten zutena imajinatuz gero... ez zait besterik bururatzen: Zugarramurdi lako kobetan orgiak besterik ezin zitezkeen egin! Orgiak, bakanalak, gaurko “rave” delakoak. Laburbilduz, sorgintasun batetik abiatu naiz, zelainbat sorgin-politika batetik. Historia kontatu diguten moduan kontatu digute, tranpaz beteta, adib.: esan digute Erdi Aroan emakumeak guztiz menderaturik bizi ginela, eta gure egoera hobetzen joan dela. Askotan guztiz aurkakoa gertatu da, horra hor sorgin-ehizak ekarri zuen emakumeek zuten botere sozialaren galera zein herrien jatorrizkotasunaren garela; euskaldun emakumezko legez, gizonezko legez ere bai, eta herri moduan ere egundoko mina egin ziguten!

“sorgin-ehizak ekarri zuen emakumeek zuten botere sozialaren galera zein herrien jatorrizkotasunaren garela”

—Beste lanen ardatza feminismoa da, edo horren kritika. Martxoko Topaketa Feministen aurretik, zelan dabil euskal feminismoa?

—Feminista erradikaltzat dut neure burua. Feminismoa erradikala baino ezin liteke izan! Erradikala gaien errora doana da, orain urte asko unibertsitateko lagun anarko, libertario batek esan legez. Muturrekoa eta erradikala nahasten da. Erradikala errora jotzea, muinari heltzea da; errora heltzen ez bazara ez duzu gizarte-aldaketarako, ezta beste ezertarako ere, inolako egiazko helbururik. Hedabideak erradikal berbari ezkortasun kutsua emoteaz arduratu dira, nahasmenera eroaten gaituen esanguraz janzteaz, iraultzen eta aldaketa sozialen iparrak galaraziz edo itxuraldatuz. Ostera, zentzuzkoa dena da kontuen hondo-hondora, errora heldu gura izatea; heltzen ez bazara ez duzu ezer ere eraldatuko. Feminismoa, gizakiak erditu duen mugimendu iraultzaile askatzaileena da. Iraultza askok porrot egin dute ez dutelako patriarkatua indargabetzea bere helburuen arteko lehentasunen artean ipini. Ildo marxistatik, klaseei dagokion aldaketa sozialerako borrokaren ildotik ezingo duzu ezer ere eraldatu, ez baduzu generoen araberako hierarkizazioa aldatzen. Gure aurka egin dituzten propaganda txar askotariko bat (sorginak ginela lehen, feministak garela orain e.a.), edo gu lako feministoi, ez dugunok “Boterea” eskuratu-asmorik, boterea eraldatu baino, omena kentzeko asmoz egin dutena da... liberala, zuriena, heterozentratua, burgesa, zapaltzailea, guztiz PSOEren ildokoa den feminismo horretara gu asimilarazi nahi izatea, hori “Espanyan”; hemen ere baditugu horrelako femista liberal goretsi batzuk. Etsaiagaz guztiz bat datozen horiek emakumezkoa aipatu modura ulertzen dute, eta horietatik kanpo gauden emakumezkoengan gauzatzen dituzte aipatu barri ditudan botere horiek danak. Beraz, geu eta horiek nahasten, horiekaz parekatzen ahalegintzen, eta entzun dudan legez, feminismoa burgestu dela lako tontakeriak esaten dituztenek ez dute ezagutzen talde askoren kaleko feminismo ekintzailea. Euskal Herrian, egiatan, beti erne egon gara; bat-

“feminismoa ez da egundo mugimendu iraultzaile kolektibo baten asmo politikoen lehenengo lerroan ipini... ”

zuetan indartsuago, momentu aspergarriagoak ere izan dira, beharrezkoak halere... Orain goranzkoan gaudela uste dut, martxoko Topaketak apartekoak izango direla, benetan interesgarriak! Gazte askogaz topo egin dudalako eta indartsu datoz, ideiak oso argi dituzte! Aipatutako konjuru, sorgintasun, sorgin-politikara itzuliz, uste dut horixe dela eraldatzeko behar duguna.

"...bakoitzak bere barneko sorgina berreskuratzea espero dut; eta agertzeko beldurra galtzea"

—Ezker muturrekotzat duzu zure burua. Zer iruditzen zaizu, zelan dabil ezkerra feminismo aldarrikapenei dagokienez?

—Uff! A ze galdera! Kontu asko bururatzen zaizkit... baina, askotan, kontu askoren gainean epaia emoten dudala uste dut, eta gerora konturatu ez dela bidezkoa izan. Azken boladan buruan dabilkidan kontuetako bat, eta *Sexual Herria* idaztean konturatu naizena, euskalduntasunetik idatzi dudan lehenengo liburua izan delako (lehen feminista, edo lesbiana, edo ezker muturreko edo antikapitalistaren gunetik idatzi dut), eta independentista baten lekutik ere bai, hau da: Latinoamerikako jatorriko herrien borroketan neure burua islaturik ikusten dudanean, zera sentitzen dut, hemen ere izan dugula zerbait, arazotzat edo segadatzat har daitekeena, aberasgarria datekeena, ala kaka itzela ere! Kontua da, feminista eta emakume legez, oso separatista naizela sarri, ulertzen dut gizonezkoakaz batu gura ez izatea, ez diot danakaz, andrazko misoginoak badirela dakidan legez, badakit bizitzako lagun diren gizonezkoak badirela. Baina, izan ditugun auska danengatik, horietan jasandako desengainuengatik, kideko borroketan alkartu garenean emakumezkoak azken lerroan utzi gaituzten une danengatik, edo kuota kontua bermatzeko bakarrik argazkirako ipini gaituzten uneengatik eta abarrengatik gure aldetik joatea erabaki dugu; eta ulertzen dut. Zinez, patriarkatuagaz, sexismoagaz eta indarkeria matxistagaz amaitzea edo feminismoa ez dira egundo ere mugimendu iraultzaile kolektibo baten helburu politikoen lehenengo lerroetan ipini. Beraz, ez da harritzekoa milioi bat biderrez erabaki izana hobe dela gure aldetik joatea, bestela ez duzulako eurrera egingo, kitto! Ostera, dominazio egoera bati, kasurako espainiarra eta katolikoa den kolonizazio bati dagokion gatazka edo erresistentzia dagoenean, ez duzu beste erremediorik, aipatu jatorrizko herrietako emakumezkoei (eurei modu basatiagoan) gertatzen zaien legez, ez bada zure herriko gizonezkoakaz alkar ulertu. Beste nonbaitekoa banintz, agian ez nuke horrela ikusiko, baina gehien bat liburu hau idaztean konturatu naiz, askotan ez dugula beste erremediorik izan helburu komunengatik alkarren alboan borrokatzea baino, dominazio egoera latz batek eragiten zaituenean batez ere. Beraz, alkar ulertzera beharturik egote hori batzuetan kaka itzela da, beste batzuetan aukera bat, beste askotan ondo egon daiteke, erremediorik ez dagoenez horretarako moduak aurkitzera behartzen gaituelako... Behingoz ulertuko balute, hainbat eta hainbat gizonek, esaterako, sindikalismotik borrokatzen dutenek-eta, azken 50 urteotan feminismoak idatzitakotik irakurriz, patriarkaturen aurkako borroka barik ezinezkoa dela kapitalismoari aurre egitea, borroka horiek alkarren beharra dutela... Baina, gorrik txarrena, entzun gura ez duena! ❍

Zu deskribatzen ahalegintzeko...

—...entzuten direnak ez dira "arruntak"; feminista erradikala, puta, ezker muturreko... geuk gogoko dugu: "Probokatzailea, intentzioz probokatzen duena". Nor zein asmogaz probokatu?

—Horiez gainera, lesbiana, eta mozkorra, droga-zalea e.a. Askotan galdetu didate antzekoa, modu lotsagabeagoan, zuk polito egin duzu. Halere, probokatzeko beharrizana duzula aurpegiratzen dizutela emoten du. Neuk ez dut erabaki inor probokatzea; mundua dagoen moduan eraikita egonda eta ni neu naizen modukoa izanik, molestatu egiten dut, probokatu, eta bere burua defendatzen dute nire gainean mila "eskarlata letra" idatziz. Gustatuko litzaidakeena da, nire ausardiaz konturatu eta, haiek ere beldurra galtzea! Berez oso esplizitua naiz. Hala pentsatzen dut: marjinaturik zaudenean marjinaturik zaude! Disimulatu gura banu ere, ezingo nuke, egundo ere ez ninduten hartuko egokitzat, zuzentzat e.a. Askori gertatzen zaigu. Euren balio-ereduen arabera geuk galtzeko aukera guztiak ditugu... Baina, idazten dudan leku horretatik dudan asmoetako bat izan daiteke irakurtzen nauen horrek horri beldurra galtzea, den modukoa agertzeko eta bere burua hala onartzeko, eta hala agertzeko beldurra galtzea. Eta ez da harrokeriaz esango dudan kontua, baina hilabete bi eskas daroa azken liburu honek kalean, eta salmenta nahiko ondo doa. Euskal gatazka politikoaren testuinguru barri hau, uste dut, mesedegarria izan dela... Idazten hasi nintzenean ez nuelako uste bizi dugun momentu honetan egongo ginenik, denbora luzean izan dugun momenturik onena da, nire ustes, aukerei dagokienez; eta zalantza barik borrokatzen jarraitu behar dugu. Hala, liburua irakurtzean bakoitzak bere barneko sorgina berreskuratzea espero dut, hori batez ere; gutaz diotenak gutxiago ardura gaitzala! Zure bizitza esango dutenaren arabera betetzen ahalegintzen bazara, ez duzulako zeure bizitza biziko!